

รายงานการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
พืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร
ปีการผลิต 2567/68

กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารวิชาการเลขที่ 01/03/2568
กันยายน 2568

รายงานการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
พืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร
ปีการผลิต 2567/68

กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร
นโยบายและแผนการใช้ที่ดิน
กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เอกสารวิชาการเลขที่ 01/03/2568
กันยายน 2568

สารบัญ

	หน้า
สารบัญ	(1)
สารบัญตาราง	(2)
สารบัญภาพ	(3)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์	1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1
1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน	2
1.5 นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	7
2.1 ข้อมูลทั่วไป	7
2.2 การถือครองที่ดิน	7
2.3 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงิน	8
2.4 ปัญหาในการผลิตและความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ	9
2.5 ทศนคติในการผลิต	10
บทที่ 3 ผลการดำเนินงาน	12
3.1 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต	12
3.2 การใช้ปัจจัยการผลิต	14
3.3 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต	17
3.4 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ	19
บทที่ 4 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	20
4.1 สรุปผล	20
4.2 ข้อเสนอแนะ	23
เอกสารอ้างอิง	25
ภาคผนวก	26
ภาคผนวก ก พื้นที่สำรวจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง	27
ภาคผนวก ข แผนที่จังหวัดสมุทรสาคร	28
ภาคผนวก ค ประมวลภาพกิจกรรมและการจัดเก็บข้อมูล	29
ภาคผนวก ง สมบัติของดินตามกลุ่มชุดดิน	32

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แผนการดำเนินงานของกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร ปีงบประมาณ 2568	2
2	ข้อมูลทั่วไป ปีการผลิต 2567/68	7
3	การถือครองที่ดินและหนังสือสำคัญในที่ดิน ปีการผลิต 2567/68	8
4	ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงิน ปีการผลิต 2567/68	8
5	ปัญหาในการผลิตและความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ปีการผลิต 2567/68	9
6	ทัศนคติในการผลิต ปีการผลิต 2567/68	11
7	สภาพการผลิตลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68	12
8	การแจกจ่าย ประเภทผู้ซื้อ สถานที่ขาย และวิธีการขนส่งลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68	13
9	การใช้ปัจจัยการผลิตลำไยพวงทอง จำแนกตามช่วงอายุ ปีการผลิต 2567/68	16
10	ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตลำไยพวงทอง จำแนกตามช่วงอายุ ปีการผลิต 2567/68	18
11	มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการของพืชเศรษฐกิจ ลำไยพวงทอง	19
12	แสดงผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68	22
ตารางผนวกที่		
1	พื้นที่สำรวจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร	27

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	3
ภาพผนวกที่		
1	แผนที่แสดงพื้นที่การสำรวจข้อมูลพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง	28
2	การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน	29
3	พืชเศรษฐกิจลำไยพวงทองที่ทำการสำรวจ	30
4	การสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง	31

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร ปีการผลิต 2567/68 ภายใต้โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร และ (2) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร และจัดเก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สรุปผล

1) ข้อมูลทั่วไป

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 63.00 มีลักษณะการถือครองที่ดินเป็นของตนเอง 3.80 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 79.50 และเป็นโฉนดที่ดินทั้งหมดในรอบปีที่ผ่านมา มีการกู้ยืมเงินเพียงร้อยละ 3.50 จำนวนเงินกู้เฉลี่ย 13,350.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นเงินกู้ในระบบทั้งหมด แหล่งเงินกู้ที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 84.27 สำหรับปัญหาในการผลิตสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ศัตรูพืชรบกวนร้อยละ 68.18 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงร้อยละ 54.55 และราคาผลผลิตตกต่ำร้อยละ 25.97 และเกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ จัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และราคาต่ำกว่าท้องตลาดร้อยละ 64.41 ส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใช้เองร้อยละ 32.20 และส่งเสริมและแนะนำการปรับปรุงบำรุงดินร้อยละ 21.19 ในส่วนของทัศนคติในการผลิตพบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.00 ไม่คิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช แต่มีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมีร้อยละ 77.55 ใช้ฮอร์โมนเพิ่มร้อยละ 56.12 และป้องกันวัชพืช โรคพืช และศัตรูพืช ร้อยละ 36.73 ทั้งนี้ เกษตรกรทั้งหมดไม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปนอกภาคเกษตร โดยให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพหลักของครอบครัวร้อยละ 89.50 มีที่ดินอยู่แล้วร้อยละ 82.50 ชราภาพร้อยละ 9.50 และไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพอื่นร้อยละ 2.50

2) ผลการดำเนินงาน (เฉลี่ยรวม)

เกษตรกรมีต้นทุนในการผลิตทั้งหมด 19,761.34 บาทต่อไร่ แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 17,247.88 บาทต่อไร่ และต้นทุนคงที่ 2,513.46 บาทต่อไร่ ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,515.69 กิโลกรัมต่อไร่ คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 66,690.36 บาทต่อไร่ เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 52,552.26 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 49,442.48 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 46,929.02 บาทต่อไร่ โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 13.04 บาท

ผลการวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนตลอดช่วงอายุทั้งหมด 25 ปี สามารถสรุปได้ว่าการลงทุนปลูกลำไยพวงทองมีความเหมาะสมที่เกษตรกรสามารถลงทุนได้และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจซึ่งมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ 1,743.52 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีมูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 487,792.07 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าเป็นบวก แสดงว่าผลตอบแทนเมื่อคิดมูลค่าผลได้ปัจจุบันแล้วมีค่าสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่าย ส่วนมูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิต่อปี (NPV per year) เท่ากับ 41,852.56 บาทต่อไร่ต่อปี อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 3.13 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าโครงการลงทุนนี้ให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR)

ร้อยละ 76.00 กล่าวคือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนมีค่าสูงกว่าค่าเสียโอกาสของเงินทุน โดยมีจุดคุ้มทุนในปีที่ 4 นอกจากนี้ได้มีการวิเคราะห์ค่าความแปรเปลี่ยน (SVT) พบว่า ค่าความแปรเปลี่ยนด้านต้นทุน (SVT_C) ของโครงการสามารถเพิ่มขึ้นได้ร้อยละ 213.13 ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนเท่ากับต้นทุน และค่าความแปรเปลี่ยนด้านผลตอบแทน (SVT_B) ของโครงการสามารถลดลงได้ร้อยละ 68.06 ที่จะทำให้ผลตอบแทนเท่ากับต้นทุน

จากผลการวิเคราะห์ทางการเงินแสดงให้เห็นว่าการปลูกกล้วยพวงทองเป็นการลงทุนที่มีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและต่อเนื่องแก่เกษตรกร ทั้งยังมีศักยภาพในการขยายผลในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของดินและสภาพแวดล้อม สนับสนุนการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ของกรมพัฒนาที่ดิน

2. ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน: เจ้าหน้าที่สามารถนำข้อมูลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจพืชเศรษฐกิจกล้วยพวงทองไปใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบการพิจารณาแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกร ส่งเสริมความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยการฝึกอบรมพร้อมถอดความรู้ด้านการเกษตรผสมผสานกับภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของเกษตรกรที่มีอยู่ เพื่อนำมาปรับใช้และส่งต่อความรู้ไปยังเกษตรกรรุ่นใหม่ สำหรับปัญหาศัตรูพืชรบกวน ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ควรฝึกอบรมวิชาซีพ ส่งเสริมและแนะนำการทำสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การทำปุ๋ยใช้เอง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยลดต้นทุน สร้างความเข้าใจ สร้างการยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยตนเอง เพื่อให้การปรับเปลี่ยนเกิดจากความต้องการที่แท้จริง ในส่วนแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตด้วยการเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมี และฮอร์โมน ควรให้ความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์และสารอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่มีราคาแพง ส่งเสริมให้มีการเก็บตัวอย่างดิน รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจดบันทึกข้อมูลการผลิตตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว เพื่อประโยชน์สำหรับเกษตรกรในการนำข้อมูลมาปรับปรุงวิธีการจัดการเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย: ส่งเสริมให้ทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ลดพื้นที่เกษตรเคมี โดยให้ตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดจากการใช้สารเคมี พร้อมยกระดับการทำเกษตรแบบเดิมเป็นการทำเกษตรแบบปลอดภัย ลดการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนมาใช้สารชีวภาพทดแทน เพื่อลดต้นทุนเพิ่มมูลค่าผลผลิต มีตลาดรองรับแน่นอน และพัฒนาระบบการขายโดยเข้าสู่ตลาดออนไลน์ เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ทั้งส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการซื้อสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดินต่าง ๆ จะช่วยลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต นอกจากนี้การให้ความรู้ในการเก็บตัวอย่างดินเพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเหมาะสมกับศักยภาพของดินอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 มุ่งเน้นประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ถือเป็นหัวใจสำคัญของ การยกระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักการพัฒนาศักยภาพที่แท้จริงทั้งภาคการผลิต และการบริการ ซึ่งต้องเกิดจากความเข้มแข็งของปัจจัยการผลิตหลายด้าน ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ ศักยภาพด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม โครงสร้างพื้นฐาน และกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเอื้อต่อการค้า การลงทุนและการใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดและมีมูลค่าเพิ่ม อีกทั้งมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดี และมีความเป็นอยู่ที่มีสุขไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจและสังคม เทคโนโลยี การส่งเสริมสุขภาพที่ปราศจากโรคภัย มีสภาพจิตใจที่ดี

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีเป้าหมายการขับเคลื่อนภาคเกษตรมุ่งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาตินโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงให้บรรลุเป้าหมาย แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้เกษตรกร วางรากฐานการทำงาน และสร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนภารกิจ ซึ่งภารกิจอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และนโยบาย คือ การสร้างคุณภาพสินค้าเกษตร การสร้างอาหารปลอดภัย การสร้างความยั่งยืนทรัพยากร การเกษตร และการผลักดันการสร้างเกษตรมูลค่าสูง เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข

ทั้งนี้ กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำและกำหนดเขตความเหมาะสมพื้นที่เกษตรกรรมให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เหมาะสมและเป็นธรรม เพื่อประกอบการตัดสินใจในการทำการผลิตหรือส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ ดังนั้น กลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตรจึงมีความจำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการผลิต และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนงานและโครงการต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

- 1.3.1 ระยะเวลาดำเนินงาน
1 ตุลาคม 2567-30 กันยายน 2568
- 1.3.2 สถานที่ดำเนินงาน
จังหวัดสมุทรสาคร

1.4 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

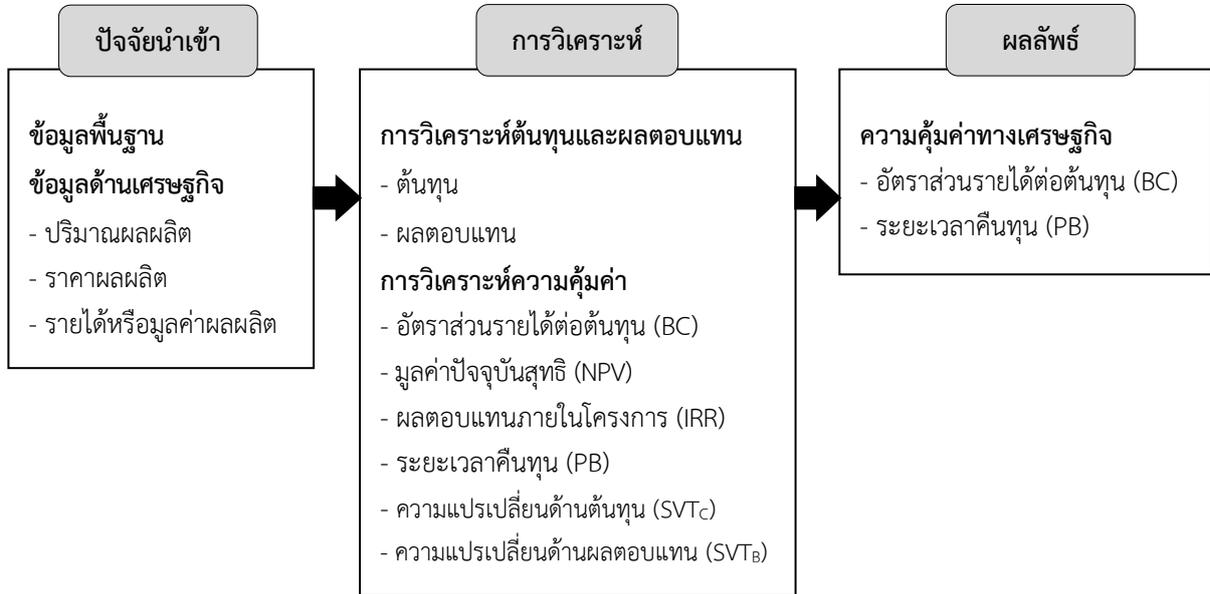
1.4.1 แผนการดำเนินงาน โดยกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตรได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามกรอบระยะเวลาภายใต้โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แผนการดำเนินงานของกลุ่มเศรษฐกิจที่ดินทางการเกษตร ปีงบประมาณ 2568

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ปี 2567			ปี 2568								
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1	กำหนดแนวทางการดำเนินงาน 1.1 กำหนดแนวทาง 1.2 มอบหมายงาน	■	■										
2	ศึกษา และจัดทำเครื่องมือ 2.1 ศึกษาข้อมูล 2.2 กำหนดพื้นที่ 2.3 กำหนดขนาดตัวอย่าง 2.4 ออกแบบเครื่องมือ 2.5 จัดทำตารางประมวลผล 2.6 จัดทำพิกัดแผนที่	■	■	■									
3	เก็บรวบรวมข้อมูล 3.1 วางแผนการลงพื้นที่ 3.2 ลงพื้นที่สัมภาษณ์เกษตรกร			■	■	■	■	■					
4	บันทึกและประมวลผลข้อมูล 4.1 บันทึกข้อมูล 4.2 ตรวจสอบการประมวลผล					■	■	■	■	■	■	■	
5	จัดทำและส่งมอบรายงาน 5.1 กำหนดรูปแบบรายงาน 5.2 จัดทำและตรวจสอบรายงาน 5.3 จัดส่งรายงาน		■	■					■	■	■	■	■

ที่มา: จากการประชุม (2568)

1.4.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาโครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4.3 วิธีการดำเนินงาน

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม จากข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภาวะหนี้สิน เป็นต้น

1.2) วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน

1.3) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

2) ขอบเขตด้านประชากร

ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร ในกลุ่มชุดดินที่ 8 ชุดดินดำเนินสะดวก (Dn) ซึ่งดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร (ข้อมูลเกษตรกรผู้ลงทะเบียนปลูกลำไยพวงทองจากกรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2567) และไม่ได้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร รวมทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1) ศึกษาข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและจัดทำเครื่องมือ โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจ ข้อมูลพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร จัดทำแผนที่ แผนการดำเนินงาน รวมทั้งออกแบบเครื่องมือ เป็นต้น

3.2) การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ และหน่วยงานต่าง ๆ เช่น เกษตรกร ข้อมูลสถิติ เป็นต้น โดยสามารถจัดประเภทข้อมูลได้ 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากการสำรวจภาคสนาม (Field Survey) ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกลำไยพวงทองและเก็บเกี่ยวผลผลิตในปี 2567-2568 ทั้งนี้ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการสัมภาษณ์เกษตรกร

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำการเก็บรวบรวมจากเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัย รายงาน บทความ และระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาอ้างอิงประกอบการศึกษา

4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะนำมาตรวจสอบ เพื่อแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น แล้วนำมาประมวลผลในสำนักงาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel และตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง จากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) แสดงผลเป็นค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1) การวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

4.2) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน โดยวิเคราะห์และสรุปข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ยต่อหน่วยพื้นที่หรือต่อพื้นที่ 1 ไร่ ได้แก่

(1) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนรวมทั้งหมด ต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่

(1.1) ต้นทุนรวมทั้งหมด (Total Cost: TC) เป็นค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการผลิตรวมต้นทุนผันแปร และต้นทุนคงที่ โดยมีวิธีการคำนวณต้นทุนทั้งหมด ดังนี้

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนผันแปร} + \text{ต้นทุนคงที่}$$

$$TC = TVC + TFC$$

(1.2) ต้นทุนผันแปร (Total Variable Cost: TVC) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิต ค่าใช้จ่ายประเภทนี้เกษตรกรสามารถเพิ่มหรือลดได้ในช่วงระยะเวลาการผลิตพืช

(1.3) ต้นทุนคงที่ (Total Fixed Cost: TFC) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกร ถึงแม้จะไม่ได้ทำการผลิตพืช เนื่องจากค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะไม่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิตพืช

(2) การวิเคราะห์ผลตอบแทนการลงทุน ประกอบด้วย ผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\begin{array}{l} \text{ผลตอบแทนเหนือ} \\ \text{ต้นทุนเงินสด} \end{array} = \begin{array}{l} \text{ผลต่างระหว่างมูลค่าผลผลิตที่ได้ทั้งหมด} \\ \text{กับต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ผลตอบแทนเหนือ} \\ \text{ต้นทุนผันแปร} \end{array} = \begin{array}{l} \text{ผลต่างระหว่างมูลค่าผลผลิตที่ได้ทั้งหมด} \\ \text{กับต้นทุนผันแปรทั้งหมด} \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{ผลตอบแทนเหนือ} \\ \text{ต้นทุนทั้งหมด} \end{array} = \begin{array}{l} \text{ผลต่างระหว่างมูลค่าผลผลิตทั้งหมด} \\ \text{กับต้นทุนทั้งหมด} \end{array}$$

4.3) การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ เพื่อใช้ในการตัดสินใจในการลงทุนว่าควร จะลงทุนในการผลิตหรือไม่ ได้แก่

(1) อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (Benefit-cost Ratio: B/C Ratio) หมายถึง อัตราส่วนเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันเฉลี่ยต่อไร่ของผลตอบแทนกับต้นทุนทั้งหมดตลอดช่วงปีที่ทำ การผลิต โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกลงทุนในโครงการใด ๆ คือ B/C Ratio ที่มีค่ามากกว่าหรือ เท่ากับ 1 ถ้า B/C Ratio มากกว่า 1 หมายความว่า ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตพืชมากกว่าค่าใช้จ่าย หรือต้นทุนที่เสียไป หรือถ้า B/C Ratio เท่ากับ 1 หมายความว่า ผลตอบแทนที่ได้รับจากการผลิตพืชเท่ากับ ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนที่เสียไปพอดี (ภฤช, 2557)

(2) อัตราผลตอบแทนในการลงทุน (Internal rate of return: IRR) หมายถึง อัตราผลกำไรของการลงทุนในการผลิตพืชเศรษฐกิจ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจคือ ทำการ เปรียบเทียบค่า IRR ที่คำนวณได้กับค่าของอัตราคิดลด หรือค่าเสียโอกาสเงินลงทุนที่เป็นเกณฑ์หรือ มาตรฐานซึ่งกำหนดไว้ก่อนแล้ว ถ้าค่า IRR ที่คำนวณสูงกว่าอัตราคิดลดที่กำหนดแสดงว่าการลงทุนของ กิจการให้ผลคุ้มค่า แต่ถ้าต่ำกว่าแสดงว่าการลงทุนของกิจการให้ผลไม่คุ้มค่า

(3) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) หมายถึง ผลตอบแทนสุทธิของ การลงทุนในการผลิตพืชเศรษฐกิจที่ปรับค่าตลอดอายุโครงการ โดยมีหลักเกณฑ์การตัดสินใจโครงการว่า ถ้า NPV มีค่ามากกว่าศูนย์ หรือมีค่าเป็นบวกแสดงว่ามีความเหมาะสมที่จะลงทุนได้ แต่ถ้า NPV มีค่าน้อยกว่า ศูนย์ หรือมีค่าติดลบแสดงว่าโครงการนี้ไม่เหมาะสมที่จะลงทุน

(4) ระยะเวลาคืนทุน (Payback Period) เป็นการพิจารณาว่าต้องใช้เวลากี่ปี โครงการนี้ถึงจะคุ้มทุน (ผลตอบแทนเท่ากับต้นทุนในการลงทุน) โดยนักลงทุนจะพิจารณาเลือกโครงการที่มี โอกาสคืนทุนเร็ว หรือใช้เวลาสั้น หรืออาจจะใช้วิธีการกำหนดระยะเวลาคืนทุนไว้ล่วงหน้า เช่น ถ้าโครงการใด มีระยะเวลาคืนทุนนานกว่าที่กำหนดไว้ก็จะไม่เลือกลงทุนในโครงการนั้น

5) การเสนอรายงานการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ นำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย ประกอบตาราง โดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสำรวจในภาคสนาม ร่วมกับข้อมูลทุติยภูมิ ที่เก็บรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเขียนรายงานการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทาง เศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร ปีการผลิต 2567/68 เพื่อนำเสนอผู้บริหารและ ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

เกษตรกร	หมายถึง	เกษตรกรผู้ปลูกลำไยพวงทอง
หัวหน้าครัวเรือน	หมายถึง	หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร
ครัวเรือนเกษตรกร	หมายถึง	ครัวเรือนเกษตรกรที่มีการปลูกลำไยพวงทอง
เกษตรกรทั้งหมด	หมายถึง	เกษตรกรผู้ปลูกลำไยพวงทองที่ทำการสำรวจ
โฉนด	หมายถึง	หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่รับรอง ถูกต้องตาม พ.ร.บ.ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565)
ธ.ก.ส.	หมายถึง	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ค่าร้อยละ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยร้อยละ หรืออัตราส่วนร้อยละ
ฮอริโมน	หมายถึง	สารเร่งการเจริญเติบโต
สารกำจัดวัชพืช	หมายถึง	สารป้องกันและกำจัดวัชพืช
สารกำจัดศัตรูพืช	หมายถึง	สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
สารกำจัดโรคพืช	หมายถึง	สารป้องกันและกำจัดโรคพืช
วัน	หมายถึง	วันทำงาน
ชั่วโมง	หมายถึง	ชั่วโมงทำงาน
ศักยภาพการผลิต	หมายถึง	ศักยภาพของที่ดินในการปลูกพืชในพื้นที่เขตเกษตรกรรมของประเทศไทยนอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เพื่อนำไปสู่การใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และสอดคล้องกับกฎหมายหรือนโยบายการพัฒนาประเทศ โดยพื้นที่เขตเกษตรกรรมจะบ่งบอกว่าแต่ละพื้นที่มีความเหมาะสมที่จะประกอบกิจกรรมทางการเกษตรอยู่ในระดับใด ซึ่งประกอบด้วย 3 ระดับ ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรภายใต้โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป การถือครองที่ดิน ภาวะหนี้สิน และการกู้ยืมเงิน ปัญหาในการผลิตและความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ และทัศนคติในการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ข้อมูลทั่วไป

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55 ปี โดยเกษตรกรร้อยละ 99.50 ของเกษตรกรทั้งหมดจบการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 63.00 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 17.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 8.50 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 4.50 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพร้อยละ 3.50 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงร้อยละ 2.50 นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 0.50 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไป ปีการผลิต 2567/68

รายการ	ร้อยละ
อายุเฉลี่ย (ปี)	55
ระดับการศึกษา	
ไม่ได้เรียนหนังสือ	0.50
ไม่รู้หนังสือ	0.50
จบการศึกษา	99.50
ประถมศึกษา	63.00
มัธยมศึกษาตอนต้น	17.50
มัธยมศึกษาตอนปลาย	8.50
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3.50
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	2.50
ปริญญาตรี	4.50

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

2.2 การถือครองที่ดิน

เกษตรกรมีเนื้อที่ถือครองที่ดินทั้งหมด 4.78 ไร่ต่อครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นที่ดินของตนเอง 3.80 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 79.50 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด และเป็นที่เช่า 0.98 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 20.50 โดยเกษตรกรทั้งหมดมีหนังสือสำคัญในที่ดินของตนเองเป็นโฉนด (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 การถือครองที่ดินและหนังสือสำคัญในที่ดิน ปีการผลิต 2567/68

รายการ	จำนวน (ไร่/คร้าวเรือน)	ร้อยละ
เนื้อที่ถือครองทั้งหมด	4.78	100.00
ลักษณะการถือครองที่ดิน		
ของตนเอง	3.80	79.50
เช่า	0.98	20.50
หนังสือสำคัญในที่ดินของตนเอง		
โฉนด	3.80	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

2.3 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงิน

ในรอบปีที่ผ่านมาคร้าวเรือนเกษตรกรมีภาวะหนี้สินและกู้ยืมเงินร้อยละ 3.50 ของคร้าวเรือนเกษตรกรทั้งหมด โดยมีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 13,350.00 บาทต่อคร้าวเรือน เป็นเงินกู้ในระบบทั้งหมด แหล่งเงินกู้ที่คร้าวเรือนเกษตรกรกู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 84.27 ของจำนวนเงินกู้ทั้งหมด รองลงมาสหกรณ์การเกษตรร้อยละ 15.73 วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการเกษตรทั้งหมด มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.46 บาทต่อปี ระยะเวลาในการกู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินระยะยาว (มากกว่า 5 ปี) ร้อยละ 50.00 ของแหล่งเงินกู้ในระบบทั้งหมด รองลงมากู้ยืมเงินระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) ร้อยละ 33.33 และกู้ยืมเงินระยะปานกลาง (2-5 ปี) ร้อยละ 16.67 นอกจากนี้ยังมีคร้าวเรือนเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 96.50 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ภาวะหนี้สินและการกู้ยืมเงิน ปีการผลิต 2567/68

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
ภาวะหนี้สินของคร้าวเรือนเกษตรกร		
คร้าวเรือนเกษตรกรที่มีหนี้สิน		3.50
คร้าวเรือนเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สิน		96.50
การกู้ยืมเงินของคร้าวเรือนเกษตรกร		
จำนวนเงินกู้เฉลี่ยต่อคร้าวเรือน	13,350.00	
รายละเอียดการกู้ยืมเงิน		
เงินกู้ในระบบ		
วงเงินกู้รวม	13,350.00	100.00
แหล่งเงินกู้		
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)		84.27
สหกรณ์การเกษตร		15.73
วัตถุประสงค์		
เพื่อใช้ในการเกษตร		100.00
อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ย		6.46

ตารางที่ 4 (ต่อ)

รายการ	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่กู้ยืมเงิน		
ระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)		33.33
ระยะปานกลาง (2-5 ปี)		16.67
ระยะยาว (มากกว่า 5 ปี)		50.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

2.4 ปัญหาในการผลิตและความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

2.4.1 ปัญหาในการผลิตพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตร้อยละ 77.00 ของเกษตรกรทั้งหมด ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ศัตรูพืชรบกวนร้อยละ 68.18 ของเกษตรกรที่มีปัญหาในการผลิต รองลงมา ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงร้อยละ 54.55 ราคาผลผลิตตกต่ำร้อยละ 25.97 ปริมาณผลผลิตต่ำร้อยละ 16.88 วัชพืชรบกวนร้อยละ 16.23 คุณภาพผลผลิตต่ำร้อยละ 9.09 ขาดแคลนเงินลงทุนร้อยละ 6.49 ขาดแคลนแรงงาน และโรคพืชระบาด ร้อยละ 3.25 เท่ากัน นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรร้อยละ 23.00 ไม่มีปัญหาในการผลิต (ตารางที่ 5)

2.4.2 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐพบว่า เกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐร้อยละ 59.00 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ จัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และราคาต่ำกว่าท้องตลาดร้อยละ 64.41 ของเกษตรกรที่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ รองลงมาส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ใช้อเองร้อยละ 32.20 ส่งเสริมและแนะนำการปรับปรุงบำรุงดินร้อยละ 21.19 จัดหาแหล่งเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยต่ำร้อยละ 8.47 พยุगरาคาผลผลิตร้อยละ 5.93 และส่งเสริมและแนะนำการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 1.69 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรร้อยละ 41.00 ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ปัญหาในการผลิตและความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ปีการผลิต 2567/68

รายการ	ร้อยละ
ปัญหาในการผลิต	
เกษตรกรไม่มีปัญหา	23.00
เกษตรกรมีปัญหา	77.00
ลักษณะปัญหา*	
- ศัตรูพืชรบกวน	68.18
- ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	54.55
- ราคาผลผลิตตกต่ำ	25.97
- ปริมาณผลผลิตต่ำ	16.88
- วัชพืชรบกวน	16.23
- คุณภาพผลผลิตต่ำ	9.09
- ขาดแคลนเงินลงทุน	6.49
- ขาดแคลนแรงงาน	3.25
- โรคพืชระบาด	3.25

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ	
เกษตรกรไม่ต้องการความช่วยเหลือ	41.00
เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือ	59.00
ลักษณะความต้องการ*	
- จัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และราคาต่ำกว่าท้องตลาด	64.41
- ส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใช้เอง	32.20
- ส่งเสริมและแนะนำการปรับปรุงบำรุงดิน	21.19
- จัดหาแหล่งเงินกู้อัตราดอกเบี้ยต่ำ	8.47
- พยายามราคาผลผลิต	5.93
- ส่งเสริมและแนะนำการทำเกษตรอินทรีย์	1.69

หมายเหตุ: *เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

2.5 ทักษะคนในการผลิต

2.5.1 แนวความคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 ของเกษตรกรทั้งหมด ไม่คิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ส่วนร้อยละ 4.00 มีแนวคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช โดยประเภทการเปลี่ยนแปลง คือ เลิกปลูกลำไย ซึ่งพืชหลักที่ต้องการปลูกทดแทน ได้แก่ ฝรั่งร้อยละ 75.00 ของเกษตรกรที่มีแนวคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช เหตุผลคือ ราคาผลผลิตดี ปริมาณผลผลิตดี และได้รับผลตอบแทนเร็วกว่า รองลงมามะพร้าว น้ำหอม ร้อยละ 12.50 เหตุผลคือ ราคาผลผลิตดี และมะนาวร้อยละ 12.50 เหตุผลคือ ผลผลิตออกทุกเดือน (ตารางที่ 6)

2.5.2 แนวคิดในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

เกษตรกรมีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตร้อยละ 49.00 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยมีแนวคิดคือ เพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมีร้อยละ 77.55 ของเกษตรกรที่มีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิต รองลงมาใช้ฮอร์โมนเพิ่ม ร้อยละ 56.12 ป้องกันวัชพืช โรคพืช ศัตรูพืชร้อยละ 36.73 ปรับปรุงบำรุงดินร้อยละ 20.41 และเพิ่มปริมาณปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 2.04 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่มีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตร้อยละ 51.00 (ตารางที่ 6)

2.5.3 แนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปนอกภาคเกษตร

เกษตรกรทั้งหมดไม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปนอกภาคเกษตร โดยให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพหลักของครอบครัวร้อยละ 89.50 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาไม่มีที่ดินอยู่แล้วร้อยละ 82.50 ขรภาพร้อยละ 9.50 และไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพอื่นร้อยละ 2.50 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ทักษะคนติในการผลิต ปีการผลิต 2567/68

รายการ	ร้อยละ
แนวความคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช	
ไม่เปลี่ยน	96.00
เปลี่ยน	4.00
ประเภทของการเปลี่ยนแปลง	
เลิกปลูก	100.00
พืชหลักที่จะปลูกทดแทน	
ฝรั่ง	75.00
เหตุผล*	
ราคาผลผลิตดี	83.33
ปริมาณผลผลิตดี	66.67
ได้รับผลตอบแทนเร็ว	16.67
มะพร้าวน้ำหอม	12.50
เหตุผล	
ราคาผลผลิตดี	100.00
มะนาว	12.50
เหตุผล	
ผลผลิตออกทุกเดือน	100.00
แนวคิดในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร*	
มีแนวคิดเพิ่มผลผลิต*	49.00
เพิ่มปุ๋ยเคมี	77.55
ใช้ฮอร์โมนเพิ่ม	56.12
ป้องกันวัชพืช/โรคพืช/ศัตรูพืช	36.73
ปรับปรุงบำรุงดิน	20.41
เพิ่มปุ๋ยอินทรีย์	2.04
ไม่มีแนวคิดเพิ่มผลผลิต	51.00
แนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปนอกภาคเกษตร	
ไม่เปลี่ยนอาชีพ	100.00
เหตุผล*	
เป็นอาชีพหลักของครอบครัว	89.50
มีที่ดินอยู่แล้ว	82.50
ชราภาพ	9.50
ไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพอื่น	2.50

หมายเหตุ: *เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

บทที่ 3

ผลการดำเนินงาน

การสำรวจภาวะการผลิตพืชของเกษตรกรภายใต้โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน ประกอบด้วย สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต การใช้ปัจจัยการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต และการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 สภาพการผลิตและการกระจายผลผลิต

3.1.1 สภาพการผลิต

เกษตรกรมีลักษณะการปลูกลำไยพวงทองทั้งแปลงร้อยละ 90.50 ของเกษตรกรทั้งหมด และปลูกรวมกับพืชอื่นร้อยละ 9.50 ซึ่งพืชที่ปลูกรวมกับลำไยพวงทอง ได้แก่ ฝรั่งร้อยละ 57.89 ของลักษณะการปลูกรวมกับพืชอื่น รองลงมามะพร้าวร้อยละ 26.32 มะนาวร้อยละ 10.54 กล้วยหอมร้อยละ 10.53 และชมพูร้อยละ 5.26 โดยมีเนื้อที่เพาะปลูก 4.78 ไร่ต่อครัวเรือน และมีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 4.31 ไร่ต่อครัวเรือน (เฉพาะปีที่ให้ผลผลิตแล้ว) มีจำนวนต้นเฉลี่ย 35 ต้นต่อไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่เริ่มปลูกช่วงเดือนพฤษภาคมร้อยละ 83.33 รองลงมาเดือนมิถุนายนร้อยละ 16.67 เดือนที่เก็บผลผลิตส่วนใหญ่จะเก็บผลผลิตเดือนมกราคมร้อยละ 44.44 รองลงมาเดือนกุมภาพันธ์ร้อยละ 15.79 เดือนมีนาคมร้อยละ 14.04 เดือนเมษายนร้อยละ 14.03 และเดือนธันวาคมร้อยละ 11.70 ทั้งนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ทั้งหมด ได้แก่ น้ำฝน และแหล่งน้ำธรรมชาติ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สภาพการผลิตลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68

รายการ	ร้อยละ
ลักษณะการปลูก	
ทั้งแปลง	90.50
ปลูกรวมกับพืชอื่น*	9.50
ฝรั่ง	57.89
มะพร้าว	26.32
มะนาว	10.54
กล้วยหอม	10.53
ชมพู	5.26
เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่ต่อครัวเรือน)	4.78
เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่ต่อครัวเรือน) เฉพาะปีที่ให้ผลผลิตแล้ว	4.31
จำนวนต้นต่อไร่ (เฉลี่ยที่เกษตรกรปลูก)	35.00
เดือนปลูก	
พฤษภาคม	83.33
มิถุนายน	16.67

ตารางที่ 7 (ต่อ)

รายการ	ร้อยละ
เดือนเก็บผลผลิต	
มกราคม	44.44
กุมภาพันธ์	15.79
มีนาคม	14.04
เมษายน	14.03
ธันวาคม	11.70
แหล่งน้ำที่ใช้*	
น้ำฝน	100.00
แหล่งน้ำธรรมชาติ	100.00

หมายเหตุ: *เกษตรกรตอบมากกว่า 1 ข้อ

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

3.1.2 การกระจายผลผลิต

เกษตรกรมีการขายผลผลิตแบบอิสระทั้งหมด ซึ่งผู้รับซื้อผลผลิตเป็นพ่อค้าในจังหวัดเดียวกันร้อยละ 78.36 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาพ่อค้าในท้องถิ่นร้อยละ 12.87 และพ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 8.77 โดยผู้รับซื้อมารับซื้อที่แปลงปลูกและขนส่งผลผลิตเองทั้งหมด (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การแจกจ่าย ประเภทผู้ซื้อ สถานที่ขาย และวิธีการขนส่งลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68

รายการ	ร้อยละ
การแจกจ่ายผลผลิต	
ขายทั้งหมด	100.00
วิธีการขาย	
ขายอิสระ	100.00
ประเภทผู้ซื้อ	
พ่อค้าในจังหวัดเดียวกัน	78.36
พ่อค้าในท้องถิ่น	12.87
พ่อค้าต่างจังหวัด	8.77
สถานที่ขายผลผลิต	
แปลงปลูก	100.00
วิธีการขนส่ง	
ผู้รับซื้อขนส่งเอง	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

3.2 การใช้ปัจจัยการผลิต

อายุ 1 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ต้นทุนเฉลี่ย 35 ตัน มีการใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 26.57 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 7.81 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 17-17-17 เฉลี่ย 6.25 กิโลกรัม สูตร 16-16-16 เฉลี่ย 4.69 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 และสูตร 20-10-10 เฉลี่ย 3.13 กิโลกรัม เท่ากัน และสูตร 25-7-7 เฉลี่ย 1.56 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้วัสดุอื่น ๆ คือ ปูนขาว 2.09 กิโลกรัม ใช้สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 0.84 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 0.19 ลิตร น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 8.38 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 0.95 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 17.46 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

อายุ 2-3 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 107.12 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 16-16-16 เฉลี่ย 42.13 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 17-17-17 เฉลี่ย 19.04 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 11.68 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 11.17 กิโลกรัม สูตร 12-12-17 เฉลี่ย 8.12 กิโลกรัม สูตร 20-10-10 เฉลี่ย 5.58 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 3.55 กิโลกรัม สูตร 21-7-14 เฉลี่ย 3.05 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 1.78 กิโลกรัม และสูตร 15-15-15 เฉลี่ย 1.02 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก 211.17 กิโลกรัม ปุ๋ยหมัก 14.21 กิโลกรัม และปุ๋ยชีวภาพชนิดเม็ด 1.02 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 1.38 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.20 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 0.73 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 1.29 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.30 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.47 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.23 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 20.44 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 2.27 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 19.66 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

อายุ 4-9 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 124.30 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 36.61 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 16-16-16 เฉลี่ย 32.85 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 14.73 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 11.95 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 10.09 กิโลกรัม สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 7.21 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 6.28 กิโลกรัม สูตร 20-10-10 เฉลี่ย 2.37 กิโลกรัม สูตร 12-12-17 เฉลี่ย 1.70 กิโลกรัม และสูตร 21-7-14 เฉลี่ย 0.51 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก 18.03 กิโลกรัม และปุ๋ยชีวภาพชนิดเม็ด 0.41 กิโลกรัม วัสดุอื่น ๆ คือ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 20.13 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 1.68 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.21 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 1.27 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 1.86 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.26 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.89 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.68 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 29.83 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 7.96 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 27.56 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

อายุ 10-15 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 189.05 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 39.79 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 16-16-16 เฉลี่ย 37.87 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 36.09 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 34.02 กิโลกรัม สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 16.57 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 14.94 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 4.44 กิโลกรัม สูตร 12-12-17 เฉลี่ย 3.70 กิโลกรัม สูตร 20-10-10 เฉลี่ย 1.04 กิโลกรัม และสูตร 21-7-14 เฉลี่ย 0.59 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยคอก 12.66 กิโลกรัม วัสดุอื่น ๆ คือ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 17.31 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 2.62 ลิตร สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 1.41 ลิตร

สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 2.36 ลิตร สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.92 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.42 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 31.11 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 8.26 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 30.03 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

อายุ 16-20 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 236.72 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 68.44 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 16-16-16 เฉลี่ย 51.56 กิโลกรัม สูตร 21-7-14 เฉลี่ย 43.75 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 39.22 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 16.72 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 9.06 กิโลกรัม สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 5.94 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 1.25 กิโลกรัม และสูตร 12-12-17 เฉลี่ย 0.78 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก 18.75 กิโลกรัม ปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำ 1.50 ลิตร และปุ๋ยคอก 0.75 กิโลกรัม วัสดุอื่น ๆ คือ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 15.03 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 3.05 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.38 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 1.05 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 2.88 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.02 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.53 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.19 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 22.96 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 15.10 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 22.41 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

อายุ 21 ปีขึ้นไป เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 91.68 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 55.56 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 25-7-7 เฉลี่ย 13.89 กิโลกรัม สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 8.33 กิโลกรัม สูตร 16-16-16 และสูตร 21-7-14 เฉลี่ย 5.56 กิโลกรัม เท่ากัน และสูตร 8-24-24 เฉลี่ย 2.78 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก 333.33 กิโลกรัม และปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำ 26.67 ลิตร วัสดุอื่น ๆ คือ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 20.33 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 0.91 ลิตร สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 0.58 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 7.80 ลิตร สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.22 ลิตร น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 24.72 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 11.16 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 25.28 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

เฉลี่ยรวมทุกช่วงอายุ เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ เกษตรกรใช้ต้นพันธุ์ 35 ต้น มีการใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 149.27 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 39.41 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 16-16-16 เฉลี่ย 36.64 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 20.44 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 12.53 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 10.98 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 8.67 กิโลกรัม สูตร 21-7-14 เฉลี่ย 8.07 กิโลกรัม สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 7.97 กิโลกรัม สูตร 12-12-17 เฉลี่ย 2.49 กิโลกรัม และสูตร 20-10-10 เฉลี่ย 2.07 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก 33.35 กิโลกรัม ปุ๋ยหมัก 7.76 กิโลกรัม ปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำ 0.50 ลิตร และชนิดเม็ด 0.31 กิโลกรัม วัสดุอื่น ๆ ได้แก่ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 16.02 กิโลกรัม และปุ๋ยขาว 0.07 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 1.98 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.19 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 1.18 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 2.06 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.17 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.76 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.47 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 27.17 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 8.42 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 25.95 ชั่วโมง (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 การใช้ปัจจัยการผลิตลำไยพวงทอง จำแนกตามช่วงอายุ ปีการผลิต 2567/68

หน่วย: ต่อไร่

รายการ	หน่วย	ช่วงอายุ						เฉลี่ยรวม
		1 ปี	2-3 ปี	4-9 ปี	10-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป	
ต้นพันธุ์	ต้น	35.00	-	-	-	-	-	35.00
ปุ๋ยเคมี	กก.	26.57	107.12	124.30	189.05	236.72	91.68	149.27
สูตร 15-15-15	กก.	7.81	1.02	7.21	16.57	5.94	-	7.97
สูตร 16-16-16	กก.	4.69	42.13	32.85	37.87	51.56	5.56	36.64
สูตร 17-17-17	กก.	6.25	19.04	36.61	39.79	68.44	8.33	39.41
สูตร 15-5-20	กก.	-	1.78	14.73	4.44	1.25	-	8.67
สูตร 46-0-0	กก.	3.13	11.17	6.28	34.02	9.06	55.56	12.53
สูตร 25-7-7	กก.	1.56	11.68	11.95	36.09	39.22	13.89	20.44
สูตร 8-24-24	กก.	-	3.55	10.09	14.94	16.72	2.78	10.98
สูตร 20-10-10	กก.	3.13	5.58	2.37	1.04	-	-	2.07
สูตร 21-7-14	กก.	-	3.05	0.51	0.59	43.75	5.56	8.07
สูตร 12-12-17	กก.	-	8.12	1.70	3.70	0.78	-	2.49
ปุ๋ยอินทรีย์								
ปุ๋ยชีวภาพ (น้ำ)	ลิตร	-	-	-	-	1.50	26.67	0.50
ปุ๋ยชีวภาพ (เม็ด)	กก.	-	1.02	0.41	-	-	-	0.31
ปุ๋ยคอก	กก.	-	211.17	18.03	12.66	0.75	-	33.35
ปุ๋ยหมัก	กก.	-	14.21	-	-	18.75	333.33	7.76
วัสดุอื่น ๆ								
สารโปแตสเซียมคลอไรด์	กก.	-	-	20.13	17.31	15.03	20.33	16.02
ปูนขาว	กก.	2.09	-	-	-	-	-	0.07
ฮอร์โมน								
ชนิดน้ำ	ลิตร	-	1.38	1.68	2.62	3.05	0.91	1.98
ชนิดผง/เม็ด	กก.	-	0.20	0.21	-	0.38	-	0.19
สารกำจัดวัชพืช								
ชนิดน้ำ	ลิตร	0.84	0.73	1.27	1.41	1.05	0.58	1.18
สารกำจัดศัตรูพืช								
ชนิดน้ำ	ลิตร	0.19	1.29	1.86	2.36	2.88	7.80	2.06
ชนิดผง/เม็ด	กก.	-	0.30	0.26	-	0.02	-	0.17
สารกำจัดโรคพืช								
ชนิดน้ำ	ลิตร	-	0.47	0.89	0.92	0.53	0.22	0.76
ชนิดผง/เม็ด	กก.	-	0.23	0.68	0.42	0.19	-	0.47
น้ำมันเชื้อเพลิงฯ	ลิตร	8.38	20.44	29.83	31.11	22.96	24.72	27.17
แรงงานคน	วัน	0.95	2.27	7.96	8.26	15.10	11.16	8.42
แรงงานเครื่องจักร	ชั่วโมง	17.46	19.66	27.56	30.03	22.41	25.28	25.95

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

3.3 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต

อายุ 1 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 14,402.98 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 11,456.15 บาท และต้นทุนคงที่ 2,946.83 บาท โดยอายุ 1 ปี เป็นช่วงที่เริ่มปลูกยังไม่ให้ผลผลิต (ตารางที่ 10)

อายุ 2-3 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 11,204.55 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 9,003.77 บาท และต้นทุนคงที่ 2,200.78 บาท โดยอายุ 2-3 ปี เป็นช่วงที่ดูแลรักษายังไม่ให้ผลผลิต (ตารางที่ 10)

อายุ 4-9 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 18,845.58 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 16,394.38 บาท และต้นทุนคงที่ 2,451.20 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,733.51 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 76,274.44 บาท เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 62,922.94 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 59,880.06 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 57,428.86 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 10.87 บาท (ตารางที่ 10)

อายุ 10-15 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 21,514.96 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 18,830.80 บาท และต้นทุนคงที่ 2,684.16 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,786.98 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 78,627.12 บาท เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 63,016.38 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 59,796.32 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 57,112.16 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 12.04 บาท (ตารางที่ 10)

อายุ 16-20 ปี เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 27,030.02 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 24,435.76 บาท และต้นทุนคงที่ 2,594.26 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,796.88 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 79,062.72 บาท เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 58,659.55 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 54,626.96 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 52,032.70 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 15.04 บาท (ตารางที่ 10)

อายุ 21 ปีขึ้นไป เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 19,714.94 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 16,603.91 บาท และต้นทุนคงที่ 3,111.03 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,650.00 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 72,600.00 บาท เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 62,199.32 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 55,996.09 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 52,885.06 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 11.95 บาท (ตารางที่ 10)

เฉลี่ยรวมทุกช่วงอายุ เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่ มีต้นทุนทั้งหมด 19,761.34 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 17,247.88 บาท และต้นทุนคงที่ 2,513.46 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,515.69 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 66,690.36 บาท เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 52,552.26 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 49,442.48 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 46,929.02 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 13.04 บาท (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตลำไยพวงทอง จำแนกตามช่วงอายุ ปีการผลิต 2567/68

ช่วงอายุ	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	ราคาผลผลิต (บาท)	มูลค่าผลผลิต (บาท/ไร่)	ต้นทุน (บาท/ไร่)			ผลตอบแทนเหนือต้นทุน (บาท/ไร่)			ต้นทุน ต่อกิโลกรัม (บาท)
				ทั้งหมด	ผันแปร	คงที่	เงินสด	ผันแปร	ทั้งหมด	
1 ปี	-	-	-	14,402.98	11,456.15	2,946.83	-9,732.53	-11,456.15	-14,402.98	-
2-3 ปี	-	-	-	11,204.55	9,003.77	2,200.78	-7,084.78	-9,003.77	-11,204.55	-
4-9 ปี	1,733.51	44.00	76,274.44	18,845.58	16,394.38	2,451.20	62,922.94	59,880.06	57,428.86	10.87
10-15 ปี	1,786.98	44.00	78,627.12	21,514.96	18,830.80	2,684.16	63,016.38	59,796.32	57,112.16	12.04
16-20 ปี	1,796.88	44.00	79,062.72	27,030.02	24,435.76	2,594.26	58,659.55	54,626.96	52,032.70	15.04
21 ปีขึ้นไป	1,650.00	44.00	72,600.00	19,714.94	16,603.91	3,111.03	62,199.32	55,996.09	52,885.06	11.95
เฉลี่ยรวม	1,515.69	44.00	66,690.36	19,761.34	17,247.88	2,513.46	52,552.26	49,442.48	46,929.02	13.04

หมายเหตุ: ราคาผลผลิตที่นำมาคำนวณมูลค่าผลผลิต คือ กิโลกรัมละ 44.00 บาท เพื่อกำจัดปัญหาตัวแปรด้านราคาที่แตกต่างกันตามสถานที่และระยะเวลาการขายผลผลิต
ที่มา: จากการคำนวณ (2568)

3.4 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตลอดช่วงอายุทั้งหมด 25 ปี ในอัตราคิดลดร้อยละ 6.725 ต่อปี ด้วยวิธีวัดผลทางการเงินพบว่า มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เท่ากับ 487,792.07 บาทต่อไร่ มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิต่อปี (Net Present Value per year) เท่ากับ 41,852.56 บาทต่อไร่ต่อปี อัตราส่วนผลได้ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: B/C Ratio) เท่ากับ 3.13 อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) เท่ากับร้อยละ 76.00 สำหรับการทดสอบค่าความแปรเปลี่ยน (Switching Value Test: SVT) ซึ่งเป็นการทดสอบความสามารถในการรองรับผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของต้นทุนและการลดลงของผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความแปรเปลี่ยนด้านผลประโยชน์ (Switching Value Test: SVT_B) เท่ากับร้อยละ 68.06 และค่าความแปรเปลี่ยนด้านต้นทุน (Switching Value Test: SVT_C) เท่ากับร้อยละ 213.13 ซึ่งค่าที่ได้อยู่ในระดับสูง ดังนั้น การลงทุนปลูกกล้วยพวงทองมีความเหมาะสมที่เกษตรกรสามารถลงทุนได้และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ 1,743.52 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีจุดคุ้มทุนในปีที่ 4 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการของพืชเศรษฐกิจกล้วยพวงทอง

ปีที่	ผลได้ (บาท/ไร่/ปี)	ต้นทุน (บาท/ไร่/ปี)	ผลได้สุทธิ (บาท/ไร่/ปี)	ผลได้สะสม (บาท/ไร่)	ผลผลิต (กก./ไร่)
1	-	14,402.98	-14,402.98	-14,402.98	-
2-3	-	11,204.55	-11,204.55	-36,812.08	-
4-9	76,274.44	18,845.58	57,428.86	307,761.08	1,733.51
10-15	78,627.12	21,514.96	57,112.16	650,434.04	1,786.98
16-20	79,062.72	27,030.02	52,032.70	910,597.54	1,796.88
21-25	72,600.00	19,714.94	52,885.06	1,175,022.84	1,650.00
รวม	1,687,722.96	512,700.12	1,175,022.84		1,743.52
NPV (r=6.725%)	716,659.28	228,867.21	487,792.07		
ค่าเฉลี่ยต่อปี (CRF=0.0858)	61,489.37	19,636.81	41,852.56		

มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) = 487,792.07 บาท/ไร่

มูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิต่อปี (Net Present Value per year) = 41,852.56 บาท/ไร่

อัตราส่วนผลได้ต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio: B/C Ratio) = 3.13

อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) = 76.00%

ค่าความแปรเปลี่ยนด้านผลประโยชน์ (Switching Value Test: SVT_B) = 68.06%

ค่าความแปรเปลี่ยนด้านต้นทุน (Switching Value Test: SVT_C) = 213.13%

หมายเหตุ: 1) ใช้อัตราทองคำและตัวกอบกู้ทุนที่ร้อยละ 6.725 ต่อปี อายุโครงการ 25 ปี

2) ราคาผลผลิต 44.00 บาทต่อกิโลกรัม ปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ 1,743.52 กิโลกรัมต่อไร่

3) จุดคุ้มทุนในปีที่ 4

ที่มา: จากการคำนวณ (2568)

บทที่ 4

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผล

จากการศึกษาและสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมภายใต้โครงการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน โดยทำการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร ปีการผลิต 2567/68 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร และ (2) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจตามศักยภาพของที่ดิน โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

4.1.1 ข้อมูลทั่วไป

เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 55 ปี โดยเกษตรกรร้อยละ 99.50 ของเกษตรกรทั้งหมด จบการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 63.00 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมา จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 17.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 8.50 ระดับปริญญาตรีร้อยละ 4.50 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพร้อยละ 3.50 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงร้อยละ 2.50 นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 0.50 สำหรับการถือครองที่ดินเกษตรกร มีเนื้อที่ถือครองที่ดินทั้งหมด 4.78 ไร่ต่อครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดินเป็นที่ดินของตนเอง 3.80 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 79.50 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด และเป็นที่เช่า 0.98 ไร่ต่อครัวเรือน หรือร้อยละ 20.50 โดยเกษตรกรทั้งหมดมีหนังสือสำคัญในที่ดินของตนเองเป็นโฉนด ทั้งนี้ ในรอบปีที่ผ่านมา ครัวเรือนเกษตรกรมีการกู้ยืมเงินเพียงร้อยละ 3.50 ของครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด มีจำนวนเงินกู้เฉลี่ย 13,350.00 บาทต่อครัวเรือน เป็นเงินกู้ในระบบทั้งหมด แหล่งเงินกู้ที่ครัวเรือนเกษตรกรกู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ร้อยละ 84.27 ของจำนวนเงินกู้ทั้งหมด รองลงมา สหกรณ์การเกษตรร้อยละ 15.73 วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการเกษตรทั้งหมด มีอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เฉลี่ยร้อยละ 6.46 บาทต่อปี ระยะเวลาในการกู้ยืมเงินส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินระยะยาว (มากกว่า 5 ปี) ร้อยละ 50.00 ของแหล่งเงินกู้ในระบบทั้งหมด รองลงมา กู้ยืมเงินระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี) ร้อยละ 33.33 และ กู้ยืมเงินระยะปานกลาง (2-5 ปี) ร้อยละ 16.67 นอกจากนี้ยังมีครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินร้อยละ 96.50

ปัญหาในการผลิตพบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการผลิตร้อยละ 77.00 ของเกษตรกรทั้งหมด ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ศัตรูพืชรบกวนร้อยละ 68.18 ของเกษตรกรที่มีปัญหาในการผลิต รองลงมา ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงร้อยละ 54.55 ราคาผลผลิตตกต่ำร้อยละ 25.97 ปริมาณผลผลิตต่ำ ร้อยละ 16.88 วัชพืชรบกวนร้อยละ 16.23 คุณภาพผลผลิตต่ำร้อยละ 9.09 ขาดแคลนเงินลงทุน ร้อยละ 6.49 ขาดแคลนแรงงาน และโรคพืชระบาด ร้อยละ 3.25 เท่ากัน นอกจากนี้ยังมีเกษตรกร ร้อยละ 23.00 ไม่มีปัญหาในการผลิต

ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐพบว่า เกษตรกรมีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐร้อยละ 59.00 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยความต้องการความช่วยเหลือที่เกษตรกรต้องการมากที่สุดคือ จัดหาปัจจัยการผลิตคุณภาพดี และราคาต่ำกว่าท้องตลาดร้อยละ 64.41 ของเกษตรกรที่มีความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ รองลงมา ส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัด ศัตรูพืชใช้เองร้อยละ 32.20 ส่งเสริมและแนะนำการปรับปรุงบำรุงดินร้อยละ 21.19 จัดหาแหล่งเงินกู้อัตรา

ดอกเบี๋ยต่ำร้อยละ 8.47 พยุงราคาผลผลิตร้อยละ 5.93 และส่งเสริมและแนะนำการทำเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ 1.69 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรร้อยละ 41.00 ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ

ทัศนคติในการผลิตพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 96.00 ของเกษตรกรทั้งหมด ไม่คิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช ส่วนร้อยละ 4.00 มีแนวคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช โดยประเภท การเปลี่ยนแปลง คือ เลิกปลูกลำไย ซึ่งพืชหลักที่ต้องการปลูกทดแทน ได้แก่ ฝรั่งร้อยละ 75.00 ของเกษตรกรที่มีแนวคิดเปลี่ยนแปลงการปลูกพืช เหตุผลคือ ราคาผลผลิตดี ปริมาณผลผลิตดี และได้รับผลตอบแทนเร็วกว่า รองลงมามะพร้าว น้ำหอม ร้อยละ 12.50 เหตุผลคือ ราคาผลผลิตดี และมะนาว ร้อยละ 12.50 เหตุผลคือ ผลผลิตออกทุกเดือน สำหรับแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรพบว่า เกษตรกรมีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตร้อยละ 49.00 ของเกษตรกรทั้งหมด โดยมีแนวคิดคือ เพิ่มปริมาณ ปุ๋ยเคมีร้อยละ 77.55 ของเกษตรกรที่มีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิต รองลงมาใช้ฮอร์โมนเพิ่มร้อยละ 56.12 ป้องกันวัชพืช โรคพืช และศัตรูพืชร้อยละ 36.73 ปรับปรุงบำรุงดินร้อยละ 20.41 และเพิ่มปริมาณ ปุ๋ยอินทรีย์ร้อยละ 2.04 นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรที่ไม่มีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตร้อยละ 51.00 สำหรับ แนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไปนอกภาคเกษตรพบว่า เกษตรกรทั้งหมดไม่มีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพไป นอกภาคเกษตร โดยให้เหตุผลว่าเป็นอาชีพหลักของครอบครัวร้อยละ 89.50 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมา มีที่ดินอยู่แล้วร้อยละ 82.50 ชราภาพร้อยละ 9.50 และไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพอื่น ร้อยละ 2.50

4.1.2 ผลการดำเนินงาน

1) สภาพการผลิต และการกระจายผลผลิต

เกษตรกรส่วนใหญ่มีลักษณะการปลูกลำไยพวงทองทั้งแปลงร้อยละ 90.50 ของเกษตรกร ทั้งหมด และปลูกร่วมกับพืชอื่นร้อยละ 9.50 ซึ่งพืชที่ปลูกร่วมกับลำไยพวงทอง ได้แก่ ฝรั่งร้อยละ 57.89 ของลักษณะการปลูกร่วมกับพืชอื่น รองลงมามะพร้าวคิดเป็นร้อยละ 26.32 มะนาวร้อยละ 10.54 กล้วยหอม ร้อยละ 10.53 และชมพูร้อยละ 5.26 โดยมีเนื้อที่เพาะปลูก 4.78 ไร่ต่อครัวเรือน และมีเนื้อที่เก็บเกี่ยว 4.31 ไร่ต่อครัวเรือน (เฉพาะปีที่ให้ผลผลิตแล้ว) มีจำนวนต้นเฉลี่ย 35 ต้นต่อไร่ ส่วนใหญ่เริ่มปลูกช่วงเดือน พฤษภาคมร้อยละ 83.33 รองลงมาเดือนมิถุนายนร้อยละ 16.67 เดือนที่เก็บผลผลิตส่วนใหญ่จะเก็บผลผลิต เดือนมกราคมร้อยละ 44.44 รองลงมาเดือนกุมภาพันธ์ร้อยละ 15.79 เดือนมีนาคมร้อยละ 14.04 เดือนเมษายนร้อยละ 14.03 และเดือนธันวาคมร้อยละ 11.70 ทั้งนี้ แหล่งน้ำที่ใช้ทั้งหมด ได้แก่ น้ำฝน และ แหล่งน้ำธรรมชาติ สำหรับการขายผลผลิต เกษตรกรมีการขายผลผลิตแบบอิสระทั้งหมด ซึ่งผู้รับซื้อผลผลิต เป็นพ่อค้าในจังหวัดเดียวกันร้อยละ 78.36 ของเกษตรกรทั้งหมด รองลงมาพ่อค้าในท้องถิ่นร้อยละ 12.87 และ พ่อค้าต่างจังหวัดร้อยละ 8.77 โดยผู้รับซื้อมารับซื้อที่แปลงปลูกและขนส่งผลผลิตเองทั้งหมด

2) การใช้ปัจจัยการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต (เฉลี่ยรวมทุกช่วงอายุ เฉลี่ยต่อเนื้อที่ปลูก 1 ไร่)

เกษตรกรมีการใช้ต้นพันธุ์ 35 ต้น ใช้ปุ๋ยเคมีทั้งหมด 149.27 กิโลกรัม ซึ่งสูตรปุ๋ยที่ใช้ ได้แก่ สูตร 17-17-17 เฉลี่ย 39.41 กิโลกรัม รองลงมาสูตร 16-16-16 เฉลี่ย 36.64 กิโลกรัม สูตร 25-7-7 เฉลี่ย 20.44 กิโลกรัม สูตร 46-0-0 เฉลี่ย 12.53 กิโลกรัม สูตร 8-24-24 เฉลี่ย 10.98 กิโลกรัม สูตร 15-5-20 เฉลี่ย 8.67 กิโลกรัม สูตร 21-7-14 เฉลี่ย 8.07 กิโลกรัม สูตร 15-15-15 เฉลี่ย 7.97 กิโลกรัม สูตร 12-12-17 เฉลี่ย 2.49 กิโลกรัม และสูตร 20-10-10 เฉลี่ย 2.07 กิโลกรัม นอกจากนี้ยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก 33.35 กิโลกรัม ปุ๋ยหมัก 7.76 กิโลกรัม ปุ๋ยชีวภาพชนิดน้ำ 0.50 ลิตร และชนิดเม็ด 0.31 กิโลกรัม

วัสดุอื่น ๆ ได้แก่ สารโพแทสเซียมคลอไรด์ 16.02 กิโลกรัม และปูนขาว 0.07 กิโลกรัม ใช้สารเร่งการเจริญเติบโตชนิดน้ำ 1.98 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.19 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดวัชพืชชนิดน้ำ 1.18 ลิตร สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชชนิดน้ำ 2.06 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.17 กิโลกรัม สารป้องกันและกำจัดโรคพืชชนิดน้ำ 0.76 ลิตร ชนิดผงและหรือชนิดเม็ด 0.47 กิโลกรัม น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 27.17 ลิตร แรงงานคนที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 8.42 วัน และแรงงานเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตทั้งหมด 25.95 ชั่วโมง โดยมีต้นทุนทั้งหมด 19,761.34 บาท แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 17,247.88 บาท และต้นทุนคงที่ 2,513.46 บาท ทั้งนี้ ผลผลิตที่ได้ 1,515.69 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าผลผลิต 66,690.36 บาท ซึ่งเมื่อนำมูลค่าผลผลิตหักออกด้วยต้นทุน เป็นผลตอบแทนเหนือต้นทุนเงินสด 52,552.26 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนผันแปร 49,442.48 บาท ผลตอบแทนเหนือต้นทุนทั้งหมด 46,929.02 บาท โดยมีต้นทุนต่อกิโลกรัม 13.04 บาท

3) การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนปลูกลำไยพวงทองตลอดช่วงอายุทั้งหมด 25 ปี ในอัตราคิดลดร้อยละ 6.725 สามารถสรุปได้ว่า การลงทุนปลูกลำไยพวงทองมีความเหมาะสมที่เกษตรกรสามารถลงทุนได้และมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีปริมาณผลผลิตเฉลี่ยตลอดอายุโครงการ 1,743.52 กิโลกรัมต่อไร่ โดยมีมูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 487,792.07 บาทต่อไร่ ซึ่งมีค่าเป็นบวก แสดงว่าผลตอบแทนเมื่อคิดมูลค่าผลได้ปัจจุบันแล้วมีค่าสูงกว่ามูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่าย ส่วนมูลค่าผลได้ปัจจุบันสุทธิต่อปี (NPV per year) เท่ากับ 41,852.56 บาทต่อไร่ต่อปี อัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนทั้งหมด (B/C Ratio) เท่ากับ 3.13 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าโครงการลงทุนนี้ให้ผลตอบแทนมากกว่าต้นทุนที่เกิดขึ้น และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) เท่ากับร้อยละ 76.00 กล่าวคือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนมีค่าสูงกว่าค่าเสียโอกาสของเงินทุน โดยมีจุดคุ้มทุนในปีที่ 4 ซึ่งนับว่าการลงทุนได้รับรายได้สูงและระยะเวลาคืนทุนเร็ว นอกจากนี้ได้มีการวิเคราะห์ค่าความแปรเปลี่ยน (SVT) พบว่า ค่าความแปรเปลี่ยนด้านต้นทุน (SVT_c) ของโครงการลงทุนปลูกลำไยพวงทองสามารถเพิ่มขึ้นได้ร้อยละ 213.13 ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนเท่ากับต้นทุน และค่าความแปรเปลี่ยนด้านผลตอบแทน (SVT_B) ของโครงการลงทุนปลูกลำไยพวงทองสามารถลดลงได้ร้อยละ 68.06 ที่จะทำให้ผลตอบแทนเท่ากับต้นทุน (ตารางที่ 12)

สรุปได้ว่าผลการวิเคราะห์ทางการเงินแสดงให้เห็นว่า การปลูกลำไยพวงทองมีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจในระยะยาว สามารถสร้างรายได้คุ้มค่าต่อการลงทุน และเพิ่มศักยภาพการใช้ที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ การส่งเสริมการปลูกในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมของทรัพยากรดินจะช่วยยกระดับรายได้เกษตรกรและสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนตามนโยบายของกรมพัฒนาที่ดิน

ตารางที่ 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจของพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง
ปีการผลิต 2567/68

รายการ	การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ
1. NPV (บาท/ไร่)	487,792.07
2. NPV per year (บาท/ไร่/ปี)	41,852.56
3. B/C	3.13
4. IRR (ร้อยละ/ปี)	76.00
5. จุดคุ้มทุน	ในปีที่ 4
6. SVT _C (ร้อยละ)	213.13
7. SVT _B (ร้อยละ)	68.06

ที่มา: จากการคำนวณ (2568)

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงาน

1) จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง ปีการผลิต 2567/68 พบว่า การปลูกลำไยพวงทองในกลุ่มชุดดินที่ 8 ชุดดินดำเนินสะดวก (Dn) มีผลตอบแทนที่ดี โดยมีอัตราส่วนรายได้ต่อต้นทุนมากกว่า 1 แสดงให้เห็นว่าคุ้มค่ากับการลงทุน ดังนั้น เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต และเจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดินสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เพื่อประกอบการพิจารณาแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการจูงใจให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนการผลิตทางการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ต่อไป อีกทั้ง สามารถแนะนำการปลูกลำไยพวงทองเป็นพืชทางเลือก ภายใต้ข้อจำกัดคือ ไม่ควรปลูกเชิงเดี่ยวแต่ควรปลูกควบคู่กับพืชอื่น เนื่องจากหากในปีนั้น ๆ ลำไยไม่ให้ผลผลิตอาจส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกร

2) เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ซึ่งเกษตรกรมีความสำคัญและบทบาทในการตัดสินใจในการทำเกษตร ทั้งนี้ การศึกษาอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรหรือถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปสู่เกษตรกรอย่างเต็มรูปแบบ ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมความรู้หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง โดยการฝึกอบรมความรู้ทางด้านการเกษตรผสมผสานกับภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของเกษตรกรที่มีอยู่ และเพิ่มมาตรการจูงใจในการหาความรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเกษตรของตนเอง

3) เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมหรือสรรหาเกษตรกรรุ่นใหม่ทดแทน เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพและระบบการผลิตทางการเกษตร โดยการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมการผลิตพืชใหม่ ๆ ส่งเสริมความรู้ด้านดิจิทัล ส่งเสริมการนำแอปพลิเคชันด้านการเกษตรมาใช้ในภาคการเกษตร และถอดความรู้หรือภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ของเกษตรกรผู้สูงอายุ เพื่อนำมาปรับใช้ในด้านการศึกษา และส่งต่อความรู้หรือประสบการณ์ไปยังบุตรหลานต่อไปในอนาคต

4) เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาศัตรูพืชรบกวน ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตร และรายได้ของเกษตรกรที่ลดลง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดหาปัจจัยการผลิตราคาถูก ส่งเสริมและแนะนำการทำปุ๋ย สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใช้เอง ดังนั้น ภาครัฐควรเข้ามาให้ความรู้ฝึกอบรมวิชาชีพทางการเกษตร ส่งเสริมและแนะนำการทำสาร

ป้องกันและกำจัดศัตรูพืช การทำปุ๋ยใช้เอง เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดต้นทุน สร้างความเข้าใจ สร้างการยอมรับและพร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยตนเอง เพื่อให้การปรับเปลี่ยนเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร

5) เกษตรกรมีแนวคิดในการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยวิธีการเพิ่มปริมาณปุ๋ยเคมี ใช้ฮอร์โมนเพิ่ม ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ดังนั้น ภาครัฐควรสนับสนุน และให้ความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมีที่มีราคาแพง เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ด้วยการส่งเสริม เผยแพร่ จัดฝึกอบรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ และติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

6) เกษตรกรยังขาดการจดบันทึกข้อมูลการผลิตตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยว ตลอดจนผลผลิตพืช รายได้ทางการเกษตร รายได้ในครัวเรือน เป็นต้น ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการนำข้อมูลมาปรับปรุงวิธีการจัดการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริม แนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจดบันทึกข้อมูลการผลิตดังกล่าว

4.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ภาครัฐมีนโยบายส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรแบบอินทรีย์เพิ่มขึ้น ลดพื้นที่เกษตรเคมีลง ซึ่งการให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อให้ตระหนักถึงปัญหาสุขภาพที่อาจเกิดจากการใช้สารเคมี จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการกระตุ้นให้เกษตรกรหันมาเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์มากขึ้น

2) ยกระดับการทำเกษตรแบบเดิมเป็นการทำเกษตรแบบปลอดภัย ลดการใช้สารเคมีปรับเปลี่ยนมาใช้สารชีวภาพทดแทน เพื่อลดต้นทุนเพิ่มมูลค่าผลผลิตและมีตลาดรองรับแน่นอน และพัฒนาระบบการขายโดยเข้าสู่ตลาดออนไลน์ เพื่อเข้าถึงผู้บริโภคและผู้สนใจได้อย่างรวดเร็ว

3) ภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดิน เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการซื้อสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดินต่าง ๆ จะทำให้ลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิต การให้ความรู้ในการเก็บตัวอย่างดิน เพื่อให้เกษตรกรสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเหมาะสมกับศักยภาพของดินอย่างแท้จริง และมีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2534. **กลุ่มชุดดิน 62 กลุ่ม** (Online). www.ldd.go.th, 1 เมษายน 2567.
- _____. 2564. **แนวทางการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมตามฐานข้อมูลแผนที่เกษตรเชิงรุก จังหวัดสมุทรสาคร** (Online). www.ldd.go.th, 1 เมษายน 2567
- _____. 2568. **Data Policy นโยบายและแนวปฏิบัติสำหรับชุดข้อมูล ภายใต้กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ ข้อมูลเขตเกษตรกรรมตามศักยภาพการผลิต** (Online). www.ldd.go.th, 1 กรกฎาคม 2568
- กฤษ เอี่ยมฐานนท์. 2557. **โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ: การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์**. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพมหานคร.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2566. **“อัตราค่าธรรมเนียม” อัตราดอกเบี้ยเงินกู้** (Online). www.baac.or.th, 1 เมษายน 2567.
- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2553. **คู่มือวิทยานิพนธ์สายวิทยาศาสตร์สังคม** (Online). www.grad.ku.ac.th, 1 เมษายน 2567.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2565. **“เอกสารเผยแพร่” คำนิยามข้อมูลสถิติการเกษตร** (Online). www.oae.go.th, 1 เมษายน 2567.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
พื้นที่สำรวจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง

ตารางผนวกที่ 1 พื้นที่สำรวจพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง จังหวัดสมุทรสาคร

ลำดับ	หมู่ที่	บ้าน	ตำบล	อำเภอ	จังหวัด
1	6	คลองนางนม	หนองนกไข่	กระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
2	7	แนวนิยม	หนองนกไข่	กระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
3	8	วังนกไข่	หนองนกไข่	กระทุ่มแบน	สมุทรสาคร
4	2	บึงสองตอน	เกษตรพัฒนา	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
5	3	เกษตรพัฒนา	เกษตรพัฒนา	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
6	4	วังนางกุ	เกษตรพัฒนา	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
7	5	ปลายนา	เกษตรพัฒนา	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
8	3	คลองเก่า	คลองตัน	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
9	1	ปลายคลองเจ็ดริ้ว	เจ็ดริ้ว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
10	5	ปลายคลองพาดหมอน	เจ็ดริ้ว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
11	1	หลักสี่	หนองบัว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
12	2	สองห้อง	หนองบัว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
13	4	โพธิ์ร้อย	หนองบัว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
14	8	สองห้อง	หนองบัว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
15	9	หนองบัวเก่า	หนองบัว	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
16	2	คลองสามัคคี	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
17	5	กลาง	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
18	6	ดอน	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
19	7	สองห้อง	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
20	8	สองห้องใน	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
21	9	หมู่เพชร	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
22	10	เกษตรสามัคคี	หนองสองห้อง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
23	5	กระโจมทอง	หลักสอง	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร
24	2	วัดราษฎร์	หลักสาม	บ้านแพ้ว	สมุทรสาคร

ที่มา: จากการสำรวจ (2568)

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพกิจกรรมและการจัดเก็บข้อมูล

ภาพผนวกที่ 2 การประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

ภาพผนวกที่ 3 พืชเศรษฐกิจลำไยพวงทองที่ทำการสำรวจ

ภาพผนวกที่ 4 การสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจลำไยพวงทอง

ภาคผนวก ง
สมบัติของดินตามกลุ่มชุดดิน

กลุ่มชุดดิน	ชุดดิน	ลักษณะเด่น
8	ชุดดินค้ำเนินสะตวก (Dn) ชุดดินสมุทรสงคราม (Sso) ชุดดินธนบุรี (Tb)	กลุ่มชุดดินที่มีการยกร่องเพื่อเปลี่ยนสภาพการใช้ที่ดินจากนาข้าวเป็นพืชผักหรือไม้ผล

ที่มา: กองสำรวจดินและวิทยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน

Land Development Department

2003/61 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

www.idd.go.th Call Center 1760